

100 години македонски филм е значајна делница во нашата филмска индустрија. Јубилеј кој повеќекратно ги потврдува нашите квалитети на светското филмско небо. Режисери, продуценти, сценаристи, актери, илјадници имиња ја имаат испишано богатата македонска кинематографија. Годинава, Фестивалот "Браќа Манаки" достоино им се одолжува на сите нив. За сè она што значи македонски филм и негова интернационална позиција, разговараме со директорот на Фестивалот "Браќа Манаки", Томи Салковски.

сме што оваа година го имаме Виторио Стораро (Vittorio Storaro), покрај великаните Raul Kutar, Tonino Delli Colli, Jerzy Wojcik и многу други.

Последниве неколку години Фестивалот ги зацврстува односите со релевантните европски институции за филм, како што се: филмските фестивали, филмските архиви, дистрибутерите на европско и на светско ниво. Стремежите на Фестивалот се тој европски институционално да се поткрепи од релевантните фактори кои го третираат филмот.

☀ Годинава ќе се одржи 26. издание на Интернационалниот фестивал на филмска камера "Браќа Манаки"? Кои филмови ќе продефилираат во официјалната конкуренција? Можете ли да наведете филм фаворит?

САЛКОВСКИ: Мошне сум задоволен со годишната програма на Фестивалот. Годинава имаше многу голема и интересна понуда, така што изборот е сведен на најквалитетните. Мора да се истакне понудата на американскиот независен филм. Фестивалот ќе го отвориме со "Градот на гревот" ("Sin city") на Robert Rodriguez. Станува збор за интересен филм, бидејќи пристапот е стриповски. Воедно, Rodriguez е и режисер, косценарист, автор на музика, монтажер и директор на фотографија. Следува познатиот тандем: Gus van Sant и Haris Savidis, со филмот кој ги третира последните денови од животот на Курт Кобејн, фронтменот на рок групата "Нирвана". Исто така, го имаме тандемот Jim Jarmush и Frederick Elmes со "Скршени цвеќиња" ("Broken flowers"). Овој филм е добитник на Гранд-при наградата на годишнашних Кански филмски фестивал. Го имаме и добитникот на Златната палма, односно првиот награден филм на Канскиот фестивал, филмот "Детето" ("The child") на браќата Jean-Pierre и Luc Dardenne, каде директор на фотографија е Alain Marcoen. Ќе биде прикажан и добитникот на "Златна мечка" на 56. Берлински филмски фестивал од оваа година, а тоа е "Кармен од Каелиша" (U-Carmen e-Khayelitsha). Тука треба да се спомнат и руските претставници Karen Shakhnazarov и Vladimir Klimov, со "Јавач по име смрт" ("The rider named dead").

■ Разговорот го водеше: Ружица ГОЧЕВСКА

☀ Господине Салковски, кога се спомнуваат браќа Манаки прва асоцијација се баба Деспина и првите кадри направени со нивната камера. Македонската кинематографија воопшто многу е задолжена со нивните достигнувања. Тоа беше причина на 15-годишнината од смртта на Милтон Манаки, во негова чест, да се организира фестивалот на филмската камера. Можете ли да ни кажете нешто повеќе за историјатот на Фестивалот?

САЛКОВСКИ: Фестивалот го формираа група ентузијаста од Друштвото на филмски работници на Македонија, директно поддржани од кинотеката на Општина Битола и од сите релевантни институции во тоа време. Првичната замисла за манифестацијата беше таа да фигурира како "Манакиеви средби", за подоцна да прерасне во фестивал. По осамостојувањето на Република Македонија прерасна во Интернационален фестивал на филмската камера на "Бра-

ќата Манаки". Несомнено, двајцата браќа се заслужни за оваа богата историја на македонскиот филм и токму поради нив годинава ја славиме неговата стогодишнина. Она што особено треба да се истакне е фактот дека Фестивалот се труди да донесе новини во однос на организационите и техничко-технолошките услови, како и во програмските активности. Оваа година Фестивалот комплетно е посветен и е во знакот на одбележувањето на 100-годишнината од првите подвижни слики на Балканот, а секако во чест и благодарение на браќата Манаки.

Инаку, од самиот почеток Фестивалот им е посветен на директорите на фотографија. Најважно е тоа дека овој Фестивал е најстар во светот. Моментно само два фестивала во светот го вреднуваат трудот на директорите на фотографија. Едниот од нив е Фестивалот "Camerimage" од Полска, кој е значително поголем и поразличен, но ние не претендираме да бидеме толку големи, едноставно сакаме да ја зачуваме душата на Фестивалот. Директорите на фотографија се ѕвезди на овој Фестивал. Наша цел е клубот на великани да биде издржан и во континуитет на она што сме го имале. Се трудиме најголемите имиња во светот, кои најмногу значат во историјата на третирање на фотографијата, да ги имаме во овој клуб. Среќни

Станува збор за историски костимиран филм, кој ги анализира корените на политичкиот тероризам и атентаторството како професија.

На жириото и на публиката им нудиме лепеза од најразлични пристапи во однос на фотографскиот и визуелниот третман, како и на темите кои се обработуваат. Од година во година сè повеќе се зголемува интересот, така што минатата и оваа година имавме филмови, чии автори сами аплицираа на нашата адреса, за евентуален влез во конкуренцијата. Тоа се должи и на фактот што Фестивалот излегува од локалните рамки. Не само што добиваме предлози од институциите, туку и лично од авторите кои се заинтересирани. Директорите на фотографија се заинтересирани да бидат дел од селекцијата, како и дел од овој Фестивал.

☀️ Името на Виторио Стораро е добро познато во филмските кругови, како трикратен оскаронец. Зошто токму тој ја доби годишната награда "Златна камера 300" за животното дело?

волни што конечно оваа година го обезбедивме неговото присуство.

☀️ Фестивалот "Браќа Манак" претставува препознатлив бренд за македонското филмско подрачје надвор во светот. Што е тоа што го одделува од другите фестивали (Берлин, Кан, Москва, Венеција) и колку може според рејтингот и квалитетот да се носи со нив?

САЛКОВСКИ: Тоа се интернационални светски фестивали, а нашиот е посебен фестивал, бидејќи тематски ги третира само директорите на фотографија. Комплетно е различен од овие големи фестивали и воопшто "Браќа Манак" не претендира да се најде на исто рамниште со нив. Наша цел е да станеме центар на светот, собиралиште на директорите на фотографија. Сакаме да им оддадеме почит на авторите кои ги почнале подвижните слики. Им се поклонуваме на талентираните творци кои ја селектираат стварноста, кои го избираат амбиентот, светлото, едноставно ја креираат душата на филмот. Наша

сувам дека не сме ги задржале луѓето кои овде работеа и кои заминаа надвор, туку напротив тие успеаја и отидоа на многу повисоки нивоа да работат и да творат. Тие секогаш ќе бидат претставници на Македонија и на македонската кинематографија. Лично сметам дека тие се најдобрите амбасадори не само на македонската култура, туку и на Македонија.

☀️ Оваа 2005 година се навршуваат 100 години од македонскиот филм. Неговата ретроспектива во сите сегменти, почнувајќи од режија, сценарио, камера, глуми, според Ваше видување, како би изгледала?

САЛКОВСКИ: 100 години македонски филм е голема одговорност за сите нас да го покажеме и да го докажеме сè она што било создадено во текот на овие изминати години. Стогодишнина се одбележува благодарение на браќата Манак, но не треба да ги забораваме и оние автори кои ѝ помогнаа на Македонија со својата филмска поддршка по

"МАНАКИЕВАТА КАМЕРА" ЈА ОДБЕЛЕЖУВА ЕЛИТАТА НА ФОТОГРАФИЈАТА

САЛКОВСКИ: Некаде од 1994/95 година нашиот Фестивал го поканува да го удостои со награда за животното дело. Десет години неуморно инсистираме да дојде во Македонија, да биде дел од клубот на великани. Сигурно тој е едно од најценетите имиња во светот како директор на фотографија. "Апокалипса сега", "Последниот кинески цар", "Последното танго во Париз" се само дел од неговата богата филмска лепеза, која заслужува признание и почит. Причината поради која чекавме толку долго е едноставна: премногу е зафатен, со бројни ангажмани. Кај овие луѓе приоритетот секогаш е сведен на работата т.е. на работните задачи и обврски. Септември е месец кога се почнуваат многу филмски проекти, творци слични на него, кои се светски познати, се барани од многу режисери и продуценти, така што тешко можеме да ги добиеме. Постојат бројни предуслови кои треба да се исполнат за во нашава држава да се обезбеди гостување на култна личност од ваков ранг. Не е воопшто лесно, и затоа како фестивалски тим комплетно сме задо-

визија е "Браќа Манак" да израсне во магистрала на оваа филмска делница. Битола да биде поприштето каде ќе се случува размена на искуствата, преглед на работата и трудовите, натпревар итн. Се наоѓаме на списокот на фестивали, кои се посветени со посебна програма. Секој фестивал има своја посебност, ние се гордееме со нашата.

☀️ Македонскиот филм не успеа во своите јасли да задржи дел од еминентните имиња од оваа бранша, но тие сепак нè претставија во светот...

САЛКОВСКИ: Авторите кои работеа и кои потекнуваат од овие простори засекогаш ќе бидат македонски автори. Денес светот е многу мал за да се затвораат малите кинематографии. Идејата е што повеќе да се работат копродукции, односно да се врши мешање на култури, со цел да се добие универзален филм. Едноставно да не се третира филмот од локален аспект. Не случајно една од главните дефиниции на филмот е тој како продукт да биде универзален и да третира универзална тема. Не се согла-

Втората светска војна. Со формирање на "Вардар филм" како национален филмски продукт се поставија темелите на организираното македонско производство.

Оваа година филмската програма на "Балканика" е во духот на македонскиот филм, со посебен акцент на најзначајните филмски остварувања во нашата историја. Внимателно ги анализираме македонските филмови, од нивниот зародиш до денес, и со посебен пиетет и гордост ѝ ги претставуваме на македонската публика. Основниот третман е филмот како дело и неговиот развикот низ годините. Публиката ќе има можност да проследи многу филмови, бидејќи максимално ќе ги искористиме времето и просторот кои ќе ги имаме на располагање. Особено сакам да ја истакнам и Студентската програма "Браќа Манак", која сè повеќе и повеќе се зголемува и го побудува интересот на младите студенти ширум светот. Се надеваме дека идната година оваа практика ќе стане дел од Фестивалот, и концепциски ќе биде осмислена како фестивал во фестивал.